

# РЕШЕНИЕ

№ 5355

гр. София, 10.08.2023 г.

## В ИМЕТО НА НАРОДА

**АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 12 състав**, в публично заседание на 17.07.2023 г. в следния състав:

**СЪДИЯ: Наталия Ангелова**

при участието на секретаря Цонка Вретенарова и при участието на прокурора Тони Петрова, като разгледа дело номер **10118** по описа за **2022** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по чл.284 и сл. от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС), във вр. с чл. 203 от АПК.

Делото е образувано по искова молба от М. Т. К., с ЕГН [ЕГН] против Главна дирекция "Изпълнение на наказанията", предявена на правно основание чл.284 ЗИНЗС, за сумата от 10 000 лева като компенсация за претърпени неимуществени вреди с начало 27.02.2020г. и които претендира, че търпи до 30.04.2020г. поради условията, в които е бил поставен по време на задържането му в ареста на ул. Г.М. Д. в [населено място] в периода на задържането му.

Основания на иска, наведени от ищеца :

От фактическа страна ищецът излага, че по време на задържането му е бил поставен в нечовешки и унижителни условия за живот, в среда, без достатъчно слънчева светлина, недостатъчна квадратура, ограничен достъп на престой на открито, бил налазен от хлебарки, бил нахапан от дървеници, тоалетната се намира в спалното помещение и била без прегради и врата, Посочени са конкретни разпоредби като нарушени по националното право и Европейска конвенция за правата на човека. Съдът изрично е указал на ищеца, доказателствената тежест, в това число, че не е направил доказателствени искания за установяване на вредите.

Ответникът – Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, чрез процесуален

представител С., в писмен отговор на исковата молба и становище, депозирано до съда на дата 12.07.2023г. излага доводи за неоснователност и недоказаност на исковата претенция, като счита, че липсват елементи от фактическия състав на разпоредбата на чл. 284 от ЗИНЗС. Не се установява причинно-следствена връзка между твърдените вреди на ищеца и евентуалното бездействие на администрацията в ареста. Сочи се, че ищецът не представя доказателства за това, че е претърпял вреди вследствие на незаконосъобразни действия или бездействия на длъжностни лица на ответника.

Прокурор П. от СГП дава заключение, че исковата претенция е неоснователна и недоказана.

Административен съд София - град, след като взе предвид направените в исковата молба твърдения, изразеното становище на пълномощника на ответника и това на представителя на СГП и въз основа на приетите по делото доказателства, намира за установено от фактическа страна следното:

М. Т. К. е настанен в ареста на [улица] при О. С. на 27.02.2020г. по досъдебно производство №2385/2019г. по описа на 05 РУ –СДВР, постановление № 47339/2019г. на Районна прокуратура – С., за престъпление по чл.152, ал.1, т.2 и чл.198, а.1 от НК, където е пребивавал до края на исковия период до 01.07.2020г., когато е бил преведен в затвора в [населено място]. В рамките на исковия период – 27.02.2020г. – 01.07.2020г. се установява, че М. Т. К. е пребивавал в арестантско помещение № 3 на 5 етаж, като за периода от 27.02.2020г. до 30.04.2020г. през арестанското помещение са преминали три лица, както следва: В. А. Н. - за времето от 22.10.2019г. до 19.06.2020г., С. С. М. за периода от 27.12.2019г. до 03.08.2020г. Е. И. И. – от 30.12.2019г. до 28.05.2020г., като за периода от 27.02.2020г. до 30.04.2020г. М. Т. К. не е настаняван с повече от три лица едновременно. По данни на ответника (л.24-27) които не са опровергани, са с приблизителна площ около 16 кв.м., разполагат със собствен санитарен възел, непрекъснат достъп до течаща вода, мивка, и тоалетна чиния, като санитарният възел е отделен от останалата част на килията чрез масивна преградна стена с височина 1, 2 м., подът му е с трайно подово покритие – плочки теракота, а стените са облицовани с фаянсови плочки. Сочи се от ответника необорена информация, че по време на исковия период спалните са оборудвани с 2 броя самостоятелни легла тип „вишка“ за по 4 задържани лица, метална маса и стол, буферна решетка, отделяща прозорците от килията, 8 бр. метални шкафчета за съхранение на хранителни продукти и разрешени вещи от задържаните лица, килията е оборудвана с и отоплителен елемент от инсталация за парно отопление, отделен с метална решетка. Горезброените предмети в килията били фиксирани неподвижно към пода, а решетките към стените и тавана на помещението. Килията била оборудвана с 2 броя отварящи се прозорци, като елементите от конструкцията на дограмата и материалите, от които е изграден стъклопакета на прозорците позволяват достъп на достатъчно естествена светлина и пресен въздух в помещението. В арестните помещения имало изградена система за захранване на 12 V прав ток и система за ефирна цифрова телевизия, а изкуственото осветление е изпълнено 2 бр. крушки с ЛЕД светлина, всяка по 15 W, максимално близка до естествената дневна.

От събраните доказателства се установява, че през периода 27.02.2020г. – 30.04.2020г. съгласно сключен договор с външна фирма регулярно се извършва дезинфекция, дезинсекция и дератизация, а при необходимост и незабавно. Като доказателство по спора са приложени 3 бр. графици за извеждане на задържаните лица за престой на открито за месеците февруари, март и април, 2 броя протоколи за извършена дезинсекция от външна фирма против хлебарки и дървеници, становище с рег. № 1598 /26.01.2023г., изготвено от ВПД началник на Областна служба „Изпълнение на наказанията“ – С. относно условията на пребиваване в ареста на [улица] по време на исковия период, справка с рег. № 1389/23.01.2023г. съдържаща информация за броя на задържаните лица и периода на пребиваването им заедно с ищеца в една и съща килия и декларация в която при напускането си ишецът изрично заявява, че няма претенции по отношение на надзора и медицинското обслужване.

При така установената фактическа обстановка съдът намира от правна страна следното:

Предявеният осъдителен иск е процесуално допустим – от активно легитимирана страна, която твърди, че е претърпяла неимуществени вреди, причинени по време на изтърпяване наказание „изолиране в наказателна килия“, а не в резултат на наложеното такова наказание. Ето защо искът следва да се квалифицира по чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС.

За да бъде приета основателност на иска за вреди с правно основание чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС, следва кумулативно да бъдат доказани: акт, действие и/или бездействие на специализираните органи по изпълнение на наказанията, с което се нарушава чл. 3 от ЗИНЗС и настъпила, в резултат на нарушението неимуществена вреда в правната сфера на ищеца, която се предполага до доказване на противното по силата на въведената с разпоредбата на чл. 284, ал. 5 от ЗИНЗС, оборима презумпция. Следователно отговорността на държавата се ангажира при доказано подлагане на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение (чл. 3, ал. 1), както при поставянето на лицата в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“ или „задържането под стража“, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност (чл. 3, ал. 2).

С оглед събраните доказателства по делото, искът с правно основание чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС се явява недоказан. Съгласно практиката на ЕСПЧ, чл. 3 от ЕКПЧ налага на държавата да се увери, че лишеният от свобода изтърпява наказанието си при условия, съответстващи на зачитането на човешкото достойнство, че начинът на изпълнение на мярката не излага лицето на отчаяние или изпитание, надхвърлящи по интензивност неизбежното ниво на страдание при престой в затвора и че по отношение на практическите изисквания на лишаването от свобода, здравословното и душевно състояние на лишения от свобода, са гарантирани чрез спазването на законовите

изисквания. В контекста на тази съдебна практика законодателят е приел в националното законодателство чл. 3 от ЗИНЗС, с който забранява жестокото, нечовешко и унижително отношение към лишените от свобода и поставянето им в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“ или „задържане под стража.“ Доказателствата, събрани по делото, в т. ч. писмените доказателства, представени от ответника, показанията на разпитания по делото свидетел, не доказват незаконсьобразни действия или бездействия на длъжностни лица от администрацията на ГД „ИН“, още по-малко на такива, които да са довели до унижително отношение, пораждащо чувство на страх и незащитеност по смисъла на чл. 3 ал. 2 от ЗИНЗС. С оглед липсата на нарушение на чл. 3 от ЗИНЗС се явява неприложима презумпцията за настъпили вреди съгласно разпоредбата на чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС, тъй като в този случай такива не могат да се предполагат, предвид недоказаност на предпоставките по чл. 3 от ЗИНЗС (ДВ бр.25 от 2009 год.). Дори и при твърдението за настъпили неимуществени вреди, извън хипотезата по чл. 284, ал. 5 от ЗИНЗС, в която се предполагат, то не е доказано, което от своя страна налага и извод за липса на пряка и непосредствена причинна връзка между твърдените вреди и незаконсьобразни действия или бездействия на затворническата администрация. Недоказани останаха твърдения за жестокото, нечовешко и унижително отношение чрез недостатъчна жилищна площ в мястото за изтърпяване на наказанието, недопускане на престой на открито, наличие на санитарен възел, светлина и проветряване в помещението. Дори и да се приеме, че ищецът е имал неприятни душевни преживявания и се е чувствал изтомян и изнервен при престоя си в ареста, то не се доказва това негово състояние да е пряко причинено от действията или бездействията на администрацията на ответника, които да се окачат като жестоко, нечовешко и унижително отношение. В процесния случай, бездействията са формулирани от ищеца чрез посочване на законовите задължения, които служителите от Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ е следвало да осъществят, но същите не са осъществили. Дейността на администрацията на ареста е регламентирана в ЗИНЗС и Правилника за прилагането му. Съобразно чл. 3, ал. 1 от ЗИНЗС осъдените не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко или нечовешко отношение. В тази връзка и съобразно чл. 3, ал. 2, т. 2 и т. 3 от закона, за изтезания, нечовешко или жестоко отношение се смятат умишлено поставяне в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието, изразяващи се в лишаване от достатъчна жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможности за човешко общуване, унижително отношение, което уронва човешкото достойнство на осъдения, поражда чувство на страх, незащитеност или малоценност. Т. умишлено поставяне на ищеца в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието при настаняването му през исковия период в килия № 3 на 5 етаж в следствения арест за исковия период от 27.02.2020г. до 30.04.2020г. не се установява по делото от събраните доказателства.

Конкретно по оплакванията на ищеца:

Едно от конкретните оплаквания, с които се обосновава исковата претенция на ищеца е това за липсата на достатъчно място в килията, в която е бил настанен в ареста на [улица]. Според практиката на ЕСПЧ, ако затворниците имат на разположение

по-малко от три квадратни метра жилищна площ, пренаселеността трябва да се счита за толкова тежка, че да доведе само по себе си, независимо от други фактори, до нарушение на чл. 3 от Конвенцията. При оценката на това дали е налице нарушение на чл. 3 от Конвенцията по отношение на липсата на лично пространство, трябва да се вземат предвид следните фактори: (а) всяко задържано лице трябва да има индивидуално място за спане; (б) всяко задържано лице трябва да има най-малко три квадратни метра жилищна площ; и (в) размера на килията трябва да дава възможност на задържаните лица да се движат свободно между мебелите. Липсата на някои от тези елементи сама по себе си поражда сериозно предположение, че условията на задържане са в нарушение на този член. От събраните по делото доказателства се установява, че при престоя си в ареста М. Т. К. за разглеждания в настоящото дело исков период 27.02.2020г. – 30.04.2020г. е бил настанен в арестантско помещение № 3 на 5 етаж с площ от около 16 кв.м., която разполага със собствен санитарен възел, непрекъснат достъп до течаща вода, мивка, и тоалетна чиния, като санитарният възел е отделен от останалата част на килията чрез масивна преградна стена с височина 1, 2 м. Подът на санитарния възел е изграден с трайно подово покритие – плочки теракота, а стените са облицовани с фаянсови плочки. Всяка една от килиите е оборудване с 2 броя самостоятелни легла тип „вишка“, маса и столове, буферна решетка, отделяща прозорците от килията, 8 броя метални шкафчета за съхранение на хранителни продукти и разрешени вещи от задържаните лица, килията е оборудване с 2 броя отварящи се прозорци, като елементите от конструкцията на дограмата и материалите, от които е изграден стъклопакета на прозорците позволяват достъп на достатъчно естествена светлина и въздух в помещението. От събраните доказателства се установява, че през периода, в който той е бил настанен в килия 3 на 5 етаж, в килията освен него, са настанени, както следва от 22.10.2019г. до 19.06.2020г.- В. А. Н., от 27.12.2019г. до 03.08.2020г.- С. С. М., от 30.12.2019г. до 28.05.2020г. - Е. И. И., като за периода от 27.02.2020г. до 30.04.2020г. ищецът не е настаняван с повече от три лица едновременно. Съгласно приложената по делото справка в периода 27.02.2020г. до 30.04.2020г. се установява, че ищецът има индивидуално място за спане, има най-малко три квадратни метра жилищна площ, като в исковата претенция не се съдържа оплакване размера на килията да не му дава възможност да се движи свободно между мебелите. Предвид, че през по голямата част от исковия период ищецът е бил настанен с още три лица в килия от 16 кв.м. не се установява положение, при което задържаният да е разполагал с по-малко от 4 кв.м. жилищна площ и да не е могъл свободно да се движи между мебелите в килията, с което е спазено изискването на чл.43, ал.4 от ЗИНЗС. Освен това размерите на спалното помещение под минимума, установен в практиката на ЕСПЧ и биха могли да доведат до нарушение на чл. 3 от Конвенцията, ако са били комбинирани с други аспекти на условията на задържане – като например липса на уединение при използване на тоалетната, лоша вентилация, липса на достъп на естествена светлина и свеж въздух, липса на подходящо отопление или липса на основна хигиена – това води до ниво на страдание, което надвишава това, присъщо на задържането, което обстоятелство не се установява от събраните по делото доказателства. Освен размерът на наличното пространство, други аспекти на физическото състояние на задържане също са от значение за оценката на съответствие с чл. 3 от Конвенцията. Тези елементи включват по - специално достъп до упражнения на открито, естествена светлина или въздух, наличие на вентилация, адекватност на отоплението, възможност за използване на

тоалетната в уединение и съответствие с основни санитарни и хигиенни изисквания. По този начин, дори и в случаите на затворнически килии, които осигуряват 3-4 квадратни метра жилищна площ на един лишен от свобода, може да има нарушение на този член, ако факторът на пространството е съчетан с липса на вентилация и осветление, каквито обстоятелства не бяха доказани по несъмнен начин в производството пред тази съдебна инстанция. От събраните по делото доказателства се установява, че в спалното помещение, където е бил настанен М. Т. К. е имало тоалетна и достъп до течаща вода, както и достатъчно светлина.

По другото оплакване за бездействия на администрацията – неосигуряване на престой на открито, съдът не стигна до извод, за установено по делото бездействие на администрацията на ареста във връзка с изпълнение на задълженията ѝ по чл.86, ал.1, т.1, даващ правото при изпълнение на наказанието лишени от свобода имат право на престой на открито не по-малко от един час на ден. Видно от графици № 4600/30.03.2020г., № 3185/27.02.2020г. и график № 3185/27.02.2020г. престой на открито се осъществява ежедневно за не по – малко от един астрономически час.

В посоченото становище с рег. № 1598/26.01.2023г. се съдържат данни, че за периода 27.02.2020г. – 30.04.2020г. М. Т. К. не се възползвал от правото си на престой на открито като същият е подал три пъти декларации за отказ. Тоест от събраните по делото доказателства, не се установява обстоятелството ищецът да е бил лишен от достъп на открито, който не е задължителен, а отказът му е лично право.

При горните изводи претенцията за неимуществени вреди в претендирания размер е недоказана за допустимия исков период от 27.02.2020г. до 30.04.2020г. От събраните по делото доказателства не се установява доказано подлагане на ищеца на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение (чл. 3, ал. 1 от ЗИНЗС), както и поставяне на лицето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието "лишаване от свобода" или "задържането под стража", изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, които да уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност (чл. 3, ал. 2). Съдът съобразява и принципа на диспозитивното начало в гражданския процес, съобразно който предметът на делото и обемът на дължимата защита и съдействие се определят от страните (чл. 6, ал. 2 от ГПК). Възможно е определени обстоятелства действително да са се осъществили, но това са обстоятелства, които не бяха доказани в производството пред настоящата инстанция, развило се на две разглеждания и инстанции. Н. като предпоставки на отговорността на ответника иск е неоснователен и следва да бъде отхвърлен.

С оглед претенцията на ответника за разноски и изхода от спора, настоящата инстанция намира, че на основание чл. 78, ал. 8 от ГПК, във връзка с чл. 37 от Закона за правната помощ и чл. 24 от Наредбата за заплащането на правната помощ на ГД „Изпълнение на наказанията“ при Министерство на правосъдието следва да се присъди сумата от 100 лв., представляваща

разноски за юрисконсултско възнаграждение.

Воден от горното съдът

#### РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ предявения от М. Т. К., с ЕГН [ЕГН] иск за обезщетение за неимуществени вреди, изразяващи се в дълго безсъние, психически и физически тормоз в размер на 10 000 лева, вследствие на незаконосъобразни действия и бездействия на служители от Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ при Министерство на правосъдието, следствения арест на [улица], [населено място], за периода от 27.02.2020г. до 30.04.2020г.

ОСЪЖДА М. Т. К., с ЕГН [ЕГН] да заплати на ГД „Изпълнение на наказанията“ при Министерство на правосъдието юрисконсултско възнаграждение в размер на 100 лв.

РЕШЕНИЕТО подлежи на касационно оспорване по реда на глава дванадесета от Административнопроцесуалния кодекс пред тричленен състав на АССГ, съгласно чл.285, ал.1, предл.2 от ЗИНЗС.

СЪДИЯ: